

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 maja 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił J. K. prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ, powołując się na przepis art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego 60 lat dla mężczyzn, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat, oraz okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 25 lat dla mężczyzn. Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązania umowy o pracę. Organ rentowy wskazał, że do dnia 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca nie udowodnił wymaganego przez ustawodawcę stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

(decyzja k. 13 akt ZUS)

Wnioskodawca uznał powyższą decyzję organu rentowego za krzywdzącą i w dniu 17 czerwca 2016 roku złożył odwołanie wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do spornego świadczenia. Skarżący wskazał, że świadczył pracę w szczególnych warunkach na stanowisku dziewiarza szydełkarek cylindrycznych, a zakłady w których pracował już nie istnieją (odwołanie k. 2).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Organ rentowy wskazał, że załączona dokumentacja, podobnie jak i materiał dowodowy zgromadzony w aktach rentowych nie wskazuje w sposób jednoznaczny i nie budzący wątpliwości na fakt wykonywania prac w szczególnych warunkach. Podniósł, że dołączone świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych nie spełniają wymogów formalnych, ponieważ prywatny pracodawca powołał się na zarządzenie resortowe, któremu nie podlegał. (odpowiedź na odwołanie k. 3 – 3 verte).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. K. urodził się w dniu (...).

(okoliczność bezsporna)

W okresie od dnia 1 września 1966 r. do dnia 28 lutego 1979 r. wnioskodawca świadczył pracę Zakładach (...) w Ł. (później (...) spółka akcyjna w Ł.) na stanowisku ślusarza w pełnym wymiarze czasu pracy.

(świadectwo pracy k 3 akt ZUS)

Od dnia 1 września 1966 roku do dnia 31 sierpnia 1969 skarżący był uczniem (...) Szkoły Zawodowej przy tych zakładach i po jej ukończeniu uzyskał zawód dziewiarza - pończosznika. W tym czasie co drugi dzień chodził do szkoły, a co drugi dzień odbywał praktyki na warsztatach

(świadectwo pracy k 12 - akta osobowe k 39)

Poczynając od dnia 1 września 1969 r. wnioskodawca zaczął świadczyć pracę na stanowisku ślusarza na S., od dnia 1 października 1971 r. do dnia 2 stycznia 1977 r. został przesunięty na stanowisko ślusarza w Warsztacie Mechanicznym, od dnia 3 stycznia 1977 r. do dnia 28 lutego 1979 r. odwołujący wykonywał pracę ślusarza na Dzielniarni.

(angaże, zestawienie zatrudnienia k 21 – akta osobowe k 39)

Na S. wnioskodawca wykonywał czynności ślusarza remontowego świadcząc pracę w 12-osobowej brygadzie, która naprawiała i remontowała maszyny skrzętkowe i przewijarkowe. Przeniesienie skarżącego pod warsztat Mechaniczny miało charakter jedynie administracyjny, ale nadal był on w wydzielonej brygadzie obsługującej S.. Były tam maszyny

skręcarkowe, przewijarki, zakręcarki, łączarki i one wytwarzały przędzę. Brygada skarżącego przeprowadzała remonty tych maszyn. Wszystkie naprawy odbywały się na hali produkcyjnej, gdyż to były duże maszyny, które ważyły kilka ton i nie można było ich stamtąd zabrać. Jedna maszyna była zatrzymywana celem przeprowadzenia remontu, zaś pozostałe nadal chodziły. Na hali było około 40-60 maszyn, był hałas, wysoka temperatura i pył od przędzy. Odwołujący nie miał żadnego pokoju, wszystkie naprawy odbywały się na hali.

Na Dziewiarni, od dnia 3 stycznia 1977 r., praca odbywała się tak samo z tą różnicą, że wnioskodawca wykonywał naprawy przy awariach. Tutaj już nie pracował w brygadzie, na Dziewiarnię przeszedł sam. Na Dziewiarni były szydełkarki, które robiły skarpetki, było tam około 430 maszyn. Naprawy odwołujący wykonywał na hali chyba, że była jakaś precyzyjna robota to wówczas skarżący zabierał daną część na warsztat. W trakcie pracy na Dziewiarni miał on do dyspozycji mały pokój, gdzie było imadło, wiertarka, narzędzia. Pokój znajdował się na hali produkcyjnej, był zamykany – tam były trochę lepsze warunki, ale hałas był nadal taki sam. Demontaż maszyn odbywał się na hali produkcyjnej. W okresie wykonywania prac na Dziewiarni wnioskodawca 70 % prac wykonywał na hali produkcyjnej, a 30 % w przyznanym mu pokoju przy tej hali.

(zeznania wnioskodawcy e-protokół (...):38 do 25:28 k 56 i k 52-53; zeznania wnioskodawcy e-protokół (...):59 do 34:26 k 154 i k 152)

W okresie od dnia 24 kwietnia 1979 r. do dnia 29 lutego 1984 r. J. K. był zatrudniony w Zakładach (...) w Ł. (później Fabryka (...) w Ł.) na stanowisku ślusarza w pełnym wymiarze czasu pracy.

(zaświadczenie k 12; świadectwo pracy k 18 akt ZUS)

W trakcie tego zatrudnienia odwołujący jeździł po drukarniach i remontował maszyny. Pracował w 3-osobowej brygadzie, z którą jechał do drukarni, demontowali maszynę, następnie przewozili ją na ulicę (...), gdzie był Zakład (...) i znajdowały się hale remontowe. W tym miejscu nie było żadnej produkcji poligraficznej. W Zakładzie remontowali maszyny, wymieniali części, montowali maszyny od nowa.

(zeznania wnioskodawcy e-protokół (...):30 do 20:20 k 56 i k 53-54)

Od dnia 1 września 1980 roku skarżący otrzymywał do swojego wynagrodzenia dodatek za warunki szkodliwe dla zdrowia

(angaże – akta osobowe k 118)

Poczynając od dnia 2 maja 1984 r. do dnia 31 grudnia 1998 roku wnioskodawca pracował u podanych niżej prywatnych pracodawców, u każdego na stanowisku dziewiarza szydełkarek cylindrycznych w pełnym wymiarze czasu pracy. W każdym z nich produkował skarpetki na szydełkarkach cylindrycznych wykonując czynności zgodnie ze swoim wykształceniem. S. są płaskie albo okrągłe – w zakładach, w których pracował odwołujący były okrągłe do produkcji skarpet, czyli cylindryczne.

(zeznania wnioskodawcy e-protokół (...):30 do 20:20 k 56 i k 53-54; i e –protokół od 21:54 do 23:57 k 91 i k 91; zeznania świadka T. S. e-protokół (...):13 do 11:10 k 154 i k 151v; zeznania świadka T. G. e-protokół (...):55 do 16:50 k 154 i k 151v-152)

Od dnia 2 maja 1984 r. do dnia 21 marca 1988 r. J. K. był zatrudniony w firmie (...) w B. na stanowisku dziewiarza w pełnym wymiarze czasu pracy.

(zaświadczenie k 5 akt ZUS)

Od dnia 29 marca 1988 r. do dnia 19 września 1990 r. skarżący wykonywał pracę na stanowisku dziewiarza w firmie (...) – Krawiectwo w K. w pełnym wymiarze czasu pracy.

(świadczenie pracy k 6; potwierdzenie zatrudnienia k 23 akt ZUS)

W okresie od dnia 1 lutego 1991 r. do dnia 30 września 1991 r. J. K. był zatrudniony w firmie (...) w A. na stanowisku dziewiarza w pełnym wymiarze czasu pracy.

W dniu 22 czerwca 2016 roku pracodawca wystawił skarżącemu świadectwo pracy w warunkach szczególnych, z którego wynika, iż stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wnioskodawca wykonywał pracę dziewiarza szydełek cylindrycznych i wskazał Dziennik Urzędowy Ministerstwa Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 3 sierpnia 1987 roku Dział VII poz. 4/12

(zaświadczenie k 5; świadectwo pracy w warunkach szczególnych k 16 akt ZUS; zaświadczenie i świadectwo k 34-35)

W. B. (1) miał zakład dziewiarski, w którym produkował skarpety i rajstopy. Znajdowało się w nim około 8-10 maszyn i były to automaty skarpetkowe – czeskie maszyny (...), (...), (...). Skarżący pracował na dwie czy trzy zmiany, przy czym na jednej zmianie był jeden pracownik

(zeznania świadka W. B. e-protokół (...):45 do 21:52 k 92 i k 90v-91)

Od dnia 14 października 1991 r. do dnia 30 kwietnia 1992 r. wnioskodawca świadczył pracę w firmie (...) w A. na stanowisku dziewiarza w pełnym wymiarze czasu pracy.

(wyrok k 14; zaświadczenie k 35; akt ZUS)

W okresach od dnia 1 września 1993 r. do dnia 30 kwietnia 1994 r. oraz od dnia 1 listopada 1996 r. do 31 października 1997 r. J. K. był zatrudniony w PPHU (...) w K. na stanowisku dziewiarza maszyn cylindrycznych w pełnym wymiarze czasu pracy.

W dniu 22 czerwca 2016 roku pracodawca wystawił skarżącemu świadectwo pracy w warunkach szczególnych, z którego wynika, iż stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wnioskodawca wykonywał pracę dziewiarza szydełek cylindrycznych i wskazał Dziennik Urzędowy Ministerstwa Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 3 sierpnia 1987 roku Dział VII poz. 4/12

(świadectwo pracy k 9; potwierdzenie zatrudnienia k 26; świadectwo pracy w warunkach szczególnych k 15 akt ZUS)

Zakład zmieniał nazwy, ale produkował wyroby pończosznicze. Było w nim ok. 12 szydełek cylindrycznych, które były w pomieszczeniu. Oprócz skarżącego pracował jeszcze jeden pracownik T. G. (2), z którym wykonywali prace na zmiany. Wszystkie szydełkarki obsługiwała jedna osoba, czasami był dodatkowo pomocnik. (...) polegała na zakładaniu nici, wymianie igieł, ustawianiu długości, szerokości itp.

(zeznania świadka T. S. e-protokół (...):13 do 11:10 k 154 i k 151v; zeznania świadka T. G. e-protokół (...):14 do 16:55 k 154 i k 152)

Od dnia 1 grudnia 1997 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. wnioskodawca świadczył pracę w firmie (...) w K. na stanowisku dziewiarza maszyn cylindrycznych w pełnym wymiarze czasu pracy.

W dniu 22 czerwca 2016 roku pracodawca wystawił skarżącemu świadectwo pracy w warunkach szczególnych, z którego wynika, iż stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wnioskodawca wykonywał pracę dziewiarza szydełek cylindrycznych i wskazał Dziennik Urzędowy Ministerstwa Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 3 sierpnia 1987 roku Dział VII poz. 4/12

(świadectwo pracy k 10; potwierdzenie k 28; świadectwo pracy w warunkach szczególnych k 15 akt ZUS)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych uznał ubezpieczonemu ponad 25 lat pracy stażu ogólnego, skarżący nie należy do OFE.

(okoliczność bezsporna)

W dniu 29 kwietnia 2016 roku ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury

(wniosek k. 1 – 6 akt ZUS).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie, w szczególności o załączone dokumenty w aktach emerytalnych ZUS, aktach osobowych wnioskodawcy oraz o zeznania świadków i wnioskodawcy w zakresie opisanym w ustaleniach faktycznych. Zeznania świadków mają tym większy walor dowodowy, że pochodzą od osób bezpośrednio współpracujących z ubezpieczonym w spornym okresie, bądź będących właścicielami firm, w których odwołujący był zatrudniony. Opisanie rodzaju maszyn produkcyjnych przez świadka W. B. (1), mimo pewnych nieścisłości i braku wystarczającej wiedzy na temat maszyn szydełkarek, jest zgodne z zeznaniami wnioskodawcy i pozostałych świadków. Świadek B. nie rozróżnia kategorii maszyn, a raczej ich możliwości technologiczno – produkcyjnych, co nie czyni jego zeznań nieprzydatnymi do dokonania ustaleń. Wskazał on jasno, że wnioskodawca pracował na „automatach skarpetkowych”, które były czeskimi maszynami okrągłymi, dwucylindrowymi (...), (...), (...). Świadek podał, że nie są to szydełkarki, gdyż szydełkarki „są do robienia swetrów”. Zeznania tego świadka w kontekście zeznań skarżącego i pozostałych świadków, którzy są dziewiarszami i znają rodzaje maszyn dziewiarskich, nie pozostawiają żadnych wątpliwości, co do tego, że świadek mówił o maszynach – szydełkarkach cylindrycznych. Jedynie z braku fachowej wiedzy uznawał, że jest to inny rodzaj maszyn (bo uznał, że na szydełkarkach robi się tylko swetry). Pozostali świadkowie i odwołujący wyjaśnili w sposób precyzyjny, że są szydełkarki płaskie i okrągłe, a te do wytwarzania skarpet należą do szydełkarek okrągłych. Powyższe pokrywa się ze stwierdzeniem świadka W. B., że u niego były maszyny okrągłe. Pośrednio powyższe wynika również z akt załączonej sprawy, w której T. G. (2) również pracował na tych samych czeskich maszynach, zaś biegły w tamtej sprawie wyjaśnił, że są to właśnie szydełkarki cylindryczne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego i poczynionych na jego podstawie ustaleń faktycznych, odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie bowiem z treścią art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U z 2016 r. poz. 887 – j.t. z późn. zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

W myśl art. 184 ust.2 cytowanej ustawy emerytura, o której mowa w ust.1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Z przepisu art. 32 wynika z kolei, że możliwe jest wcześniejsze przejście na emeryturę przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Zasady przechodzenia na wcześniejsze emerytury oraz wykazy stanowisk do tego uprawniających określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 z późn. zm).

Według treści § 3 i 4 tego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołany wykaz wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. Dodatkowo § 1 ust. 2 powołanego rozporządzenia stanowi, iż właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B.

W przedmiotowej sprawie nie był kwestionowany wymagany ogólny okres zatrudnienia odwołującego. Ubezpieczony udowodnił bowiem posiadany okres składkowy i nieskładkowy, który przekracza wymagany 25 letni okres.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było udowodnienie przez wnioskodawczynię wymaganego okresu - 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję nie zaliczył do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach żadnego okresu zatrudnienia ubezpieczonego.

Okresy pracy w szczególnych warunkach, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Brak takiego świadectwa nie wyklucza jednak dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego. Stanowisko takie wielokrotnie zajmował Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996 roku (II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239) stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz 49 ze zm.) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami.

W przeprowadzonym postępowaniu ubezpieczony udowodnił, że wykonywał pracę w szczególnych warunkach, czyli pracę o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres 15 lat.

W pierwszym okresie zatrudnienia od dnia 1 września 1966 r. do dnia 28 lutego 1979 r. wnioskodawca świadczył pracę w Zakładach (...) w Ł. (później (...) spółka akcyjna w Ł.) na stanowisku ślusarza.

Od dnia 1 września 1966 roku do dnia 31 sierpnia 1969 skarżący był uczniem (...) Szkoły Zawodowej przy tych zakładach, co drugi dzień chodził do szkoły, a co drugi dzień odbywał praktyki na warsztatach. Tym samym ten okres nie może być zaliczony odwołującemu do pracy w warunkach szczególnych, gdyż nie świadczył jej w pełnym wymiarze czasu pracy.

Poczynając od dnia 1 września 1969 r., po ukończeniu szkoły, wnioskodawca zaczął świadczyć pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku ślusarza na S., zaś od dnia 1 października 1971 r. do dnia 2 stycznia 1977

r. został przesunięty na stanowisko ślusarza w Warsztacie Mechanicznym. Łącznie 7 lat 4 miesiące i 2 dni. Jak zostało ustalone w toku postępowania, przeniesienie skarżącego pod Warsztat Mechaniczny miało charakter jedynie administracyjny, ale nadal był on w wydzielonej brygadzie obsługującej S.. Na S. wnioskodawca wykonywał czynności ślusarza remontowego świadcząc pracę w 12-osobowej brygadzie, która naprawiała i remontowała maszyny. Były tam maszyny skrzętkowe, przewijarki, zakręcarki, łączarki i one wytwarzały przędzę. Brygada skarżącego przeprowadzała remonty tych maszyn. Wszystkie naprawy odbywały się na hali produkcyjnej, gdyż to były duże maszyny, które ważyły kilka ton i nie można było ich stamtąd zabrać. Jedna maszyna była zatrzymywana celem przeprowadzenia remontu , zaś pozostałe nadal chodziły. Na hali było około 40-60 maszyn, był hałas, wysoka temperatura i pył od przędzy. Odwołujący nie miał żadnego pokoju, wszystkie naprawy odbywały się na hali.

Od dnia 3 stycznia 1977 r. do dnia 28 lutego 1979 r. (2 lata 1 miesiąc 25 dni) odwołujący wykonywał pracę ślusarza na Dziewiarni. Praca była podobna do tej na S., z tą różnicą, że wnioskodawca wykonywał naprawy przy awariach. Tutaj już nie pracował w brygadzie, na Dziewiarnię przeszedł sam. Były tam szydełkarki, które robiły skarpetki, było ich około 430. Naprawy odwołujący wykonywał na hali chyba, że była jakaś precyzyjna robota to wówczas skarżący zabierał daną część na warsztat. W trakcie pracy na Dziewiarni miał on do dyspozycji mały pokój, gdzie było imadło, wiertarka, narzędzia. Pokój znajdował się na hali produkcyjnej, był zamykany – tam były trochę lepsze warunki, ale hałas był nadal taki sam. Demontaż maszyn odbywał się na hali produkcyjnej. W okresie wykonywania prac na Dziewiarni wnioskodawca 70 % prac wykonywał na hali produkcyjnej, a 30 % w przyznanym mu pokoju przy tej hali.

Analiza treści wykazu A do powołanego rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. wskazuje, że wymieniona w pkt 25 działu XIV praca polegająca na bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowych na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, jest pracą w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Jedynie pomocnicze znaczenie w tym zakresie stanowi zarządzenie Nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. (Dz.Ur. Nr 4), w którym w dziale XIV poz. 25 zostały wymienione prace polegające na bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie: stanowiska pracy, na których wykonywane są stale i bezpośrednio przy stanowiskach wymienionych w wykazie.

Bezspornym jest również, że załącznik do wskazanego Zarządzenia wymienia prace na przędzalni i dziewiarni, jako prace w warunkach szczególnych.

W ocenie Sądu wnioskodawca, pomimo wskazanych przez ZUS uchybień formalnych, niezbitnie wykazał w przedmiotowym postępowaniu, że w okresie zatrudnienia w S. od 1 września 1969 r. do 28 lutego 1979 r. **tj. przez 9 lat 5 miesięcy 27 dni** na stanowisku „ślusarza” wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy bieżącą konserwację agregatów i urządzeń na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Wprost bowiem wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, że wnioskodawca wykonywał czynności ślusarza remontowego na S., świadcząc pracę w 12-osobowej brygadzie, która naprawiała i remontowała maszyny. Do tego wszystkie naprawy odbywały się na hali produkcyjnej ze względu na gabaryty maszyn, które ważyły kilka ton i nie można było ich stamtąd zabrać. Przy dokonywaniu naprawy tylko jedna maszyna – ta naprawiana - była zatrzymywana, zaś pozostałe nadal chodziły. Biorąc pod uwagę, że na hali było około 40-60 maszyn, oczywistym jest, że panował tam ogromny hałas, wysoka temperatura i unosił się pył od przędzy. Odwołujący nie miał żadnego pokoju, wszystkie naprawy odbywały się na hali. W zakresie tego okresu zatrudnienia niewątpliwie odwołujący wykazał, że jego praca była pracą w warunkach szczególnych.

Co do okresu pracy od dnia 3 stycznia 1977 r. do dnia 28 lutego 1979 r. (2 lata 1 miesiąc 25 dni) odwołujący wykonywał pracę ślusarza na Dziewiarni. Tam znajdowały się szydełkarki w ilości ok. 430, które robiły skarpetki. Również tutaj odwołujący wykonywał prace na hali. Jednakże w trakcie pracy na Dziewiarni miał on do dyspozycji mały pokój, gdzie było imadło, wiertarka, narzędzia i jak była jakaś precyzyjna robota, to wówczas skarżący zabierał daną część do

tego warsztatu i tam ją naprawiał. Pokój znajdował się na hali produkcyjnej, był zamykany – tam były trochę lepsze warunki, ale hałas był nadal taki sam. W tym okresie wnioskodawca 70 % prac wykonywał na hali produkcyjnej, a 30 % w przyznanym mu pokoju przy tej hali. Zdaniem Sądu to, że niewielka część prac ślusarza remontowego była wykonywana w kantorku, który de facto znajdował się na hali produkcyjnej, nie może wpływać negatywnie na uznanie tej pracy za pracę w warunkach szczególnych. Niewątpliwie bowiem odwołujący nadal wykonywał swoje prace remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane były prace wymienione w wykazie.

Reasumując, w ocenie Sądu, w przedmiotowej sprawie z zebranego materiału dowodowego wynika jasno, iż w całym wskazanym okresie od 1 września 1969 r. do 28 lutego 1979 r. **tj. przez 9 lat 5 miesięcy 27 dni** wnioskodawca stale, a więc w sposób ciągły w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy wykonywał prace wymienione w wykazie A dziale XIV poz. 25 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) określającego prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

Sąd nie zaliczył wnioskodawcy do pracy w warunkach szczególnych zatrudnienia w Zakładach (...) w Ł. (później Fabryka (...) w Ł.) na stanowisku ślusarza w okresie od dnia 24 kwietnia 1979 r. do dnia 29 lutego 1984 r. W trakcie tego zatrudnienia odwołujący jeździł po drukarniach i remontował maszyny. Jednakże nie wykonywał tych remontów na miejscu w drukarniach, a jedynie jechał do drukarni, demontował maszyny, następnie przewoził je na ulicę (...), gdzie był Zakład (...) i znajdowały się hale remontowe. W tym miejscu nie było żadnej produkcji poligraficznej. W Zakładzie remontował maszyny, wymieniał części, montował maszyny od nowa. Tym samym nie zostały spełnione warunki pkt 25 działu XIV wykazu A do powołanego rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., gdyż praca skarżącego polegająca na bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń **nie była** wykonywana na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane były prace wymienione w wykazie.

Poczynając od dnia 2 maja 1984 r. do dnia 31 grudnia 1998 roku wnioskodawca pracował u prywatnych pracodawców, u każdego na stanowisku dziewiarza szydełek cylindrycznych w pełnym wymiarze czasu pracy. W każdym z nich produkował skarpetki na szydełkarkach cylindrycznych wykonując czynności zgodnie ze swoim wykształceniem. Są płaskie albo okrągłe – w zakładach, w których pracował odwołujący były okrągłe do produkcji skarpet, czyli cylindryczne. Wiadomym jest Sądowi z urzędu, że przy produkcji skarpet i rajstop powstawało znaczne zapylenie. Automaty pończosznicze i szydełkarki to maszyny tego samego rodzaju. Warunki szczególne cechują się długotrwałym występowaniem określonych czynników mogących negatywnie wpływać na stan zdrowia pracownika, jednak nie powinny te czynniki przekraczać dopuszczalnych norm branżowych czy państwowych.

I tak od dnia 2 maja 1984 r. do dnia 21 marca 1988 r. J. K. był zatrudniony w firmie (...) w B. na stanowisku dziewiarza. Od dnia 29 marca 1988 r. do dnia 19 września 1990 r. skarżący wykonywał pracę na stanowisku dziewiarza w firmie (...) – Krawiectwo w K.. W okresie od dnia 1 lutego 1991 r. do dnia 30 września 1991 r. J. K. był zatrudniony w firmie (...) w A. na stanowisku dziewiarza szydełek cylindrycznych. Znajdowało się w nim około 8-10 maszyn i były to automaty skarpetkowe – czeskie maszyny (...), (...), (...). Od dnia 14 października 1991 r. do dnia 30 kwietnia 1992 r. wnioskodawca świadczył pracę w firmie (...) w A. na stanowisku dziewiarza. W okresach od dnia 1 września 1993 r. do dnia 30 kwietnia 1994 r. oraz od dnia 1 listopada 1996 r. do 31 października 1997 r. J. K. był zatrudniony w PPHU (...) w K. na stanowisku dziewiarza maszyn cylindrycznych w pełnym wymiarze czasu pracy. Zakład produkował wyroby pończosznicze, było w nim ok. 12 szydełek cylindrycznych, które znajdowały się w jednym pomieszczeniu. Wszystkie szydełkarki obsługiwała jedna osoba, czasami był dodatkowo pomocnik. (...) polegała na zakładaniu nici, wymianie igieł, ustawianiu długości, szerokości itp. Od dnia 1 grudnia 1997 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. wnioskodawca świadczył pracę w firmie (...) w K. na stanowisku dziewiarza maszyn cylindrycznych w pełnym wymiarze czasu pracy.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym z powołanej dokumentacji, a przede wszystkim z zeznań wnioskodawcy oraz świadków wynika bezspornie, że we wskazanych wyżej zakładach skarżący wykonywał pracę dziewiarza przy produkcji skarpetek na maszynach zwanych szydełkarkami.

Dla spełnienia wymagania wykonywania pracy w szczególnych warunkach istotne jest to, czy taka praca była przez pracownika faktycznie wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przewidzianym dla stanowiska, na którym takie warunki występowały.

Wymienione wyżej prace były wykonywane w sposób stały i w pełnym wymiarze czasu pracy, to jest stanowiły podstawowe, zasadnicze zajęcie pracownika. Warto również podkreślić, że skarżący jest z wykształcenia dziewiarzem pończosznikiem oraz wskazać, że we wszystkich powołanych dokumentach odwołujący miał wpisane stanowisko dziewiarza (czasami dziewiarza szydełkarek cylindrycznych). Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wskazywał, że dodatkowy zapis „cylindrycznych” nie istnieje w zapisach Rozporządzenia czy Zarządzenia branżowego, jednakże należy podkreślić, iż zapis ten wskazuje jedynie na to, że maszyny szydełkarki były okrągłe.

Tym samym należy uznać, że odwołujący rzeczywiście wykonywał czynności dziewiarza na maszynach szydełkowych, to zaś stanowisko pracy objęte jest wykazem prac uznawanych za wykonywane w warunkach szczególnych, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm).

Warto również zauważyć, że w takich mniejszych zakładach pracy zagrożenia dla zdrowia występowały w podobnym natężeniu, jak w dużym zakładzie pracy. W dużym przedsiębiorstwie było więcej maszyn i pracowników, ale jednocześnie były one umieszczone na dużych halach produkcyjnych, na których funkcjonowały wyciągi, klimatyzacje. Z kolei w małych zakładach prywatnych najczęściej takich udogodnień nie było. A zatem jeden pracownik obsługujący kilkanaście maszyn w mniejszym pomieszczeniu, pracujący regularnie po co najmniej 8 godzin pracy, był tak samo narażony na działania czynników szkodliwych jak pracownicy zatrudnieni w państwowych zakładach, wykonujący identyczną produkcję na takich samych maszynach.

Okoliczność, że praca w warunkach szczególnych mogła być wykonywana u prywatnego pracodawcy potwierdziła uchwała Składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 r. w sprawie III ZP 30/01, w której wyjaśniono, że zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 118 ze zm.) pracami wykonywanymi w szczególnych warunkach są - bez względu na status własnościowy pracodawcy - prace wymienione w § 4 - 8a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

W konsekwencji nie ulega wątpliwości, że praca odwołującego odpowiada działowi VII (praca w przemyśle lekkim) poz. 4 powołanego Rozporządzenia – praca przy produkcji i wykańczaniu wyrobów włókienniczych. Uściślenie stanowisk pracy w ramach tego działu znajduje się w Zarządzeniu nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 roku w sprawie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego. Dział VII tego aktu (w przemyśle lekkim) przewiduje stanowisko dziewiarza szydełkarek (poz.4 pkt 12).

A zatem wnioskodawca udowodnił dodatkowo, że był zatrudniony w warunkach szczególnych przez następujące okresy:

- od dnia 2 maja 1984 r. do dnia 21 marca 1988 r. (u B. D. Maszynowe w B.) – **tj. 3 lata 10 miesięcy i 19 dni**
- od dnia 29 marca 1988 r. do dnia 19 września 1990 r. (u H. K. i M. D. – Krawiectwo w K.) – **tj. 2 lata 5 miesięcy i 20 dni**
- od dnia 1 lutego 1991 r. do dnia 30 września 1991 r. (u W. B. (1) Zakład (...) w A.) – **tj. 8 miesięcy**
- od dnia 14 października 1991 r. do dnia 30 kwietnia 1992 r. (u A. D. Maszynowe w A.) – **tj. 6 miesięcy i 17 dni**

- od dnia 1 września 1993 r. do dnia 30 kwietnia 1994 r. oraz od dnia 1 listopada 1996 r. do 31 października 1997 r. (w PPHU (...) w K.) – **tj. 1 rok 8 miesięcy**

- od dnia 1 grudnia 1997 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. (u M. G. (...) w K.) – **tj. 11 miesięcy**

Czyli łącznie przez okres 10 lat 1 miesiąc i 26 dni

W zakresie ostatniego zatrudnienia od dnia 1 grudnia 1997 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. u M. G. (...) w K., Sąd odjął 2 miesiące z uwagi na to, że w aktach rentowych znajduje się potwierdzenie zatrudnienia, z którego wynika wprost, że w styczniu i w grudniu 1998 roku odwołujący się korzystał z urlopu bezpłatnego.

Z kolei, jeżeli chodzi o zatrudnienie od dnia 14 października 1991 r. u A. D. Maszynowe w A. istnieją rozbieżności w zakresie daty końcowej tego zatrudnienia. Z zaświadczenia potwierdzającego okres ubezpieczenia, znajdującego w aktach rentowych wynika, że okres ten został potwierdzony do dnia 30 kwietnia 1992 r. Wnioskodawca w pismach procesowych i wniosku do ZUS wskazywał, że był zatrudniony w tym zakładzie do 30 czerwca 1992 r., zaś z wyroku zaocznego sądu wynika, że zatrudnienie trwało do dnia 31 lipca 1992 roku. W związku z powyższym Sąd uznał, że należy przyjąć najbardziej pewny okres zatrudnienia to znaczy okres potwierdzonego przez ZUS ubezpieczenia do dnia 30 kwietnia 1992 roku **tj. 6 miesięcy i 17 dni.**

Reasumując, nawet jeżeliby uznać, tak jak to przyjął organ rentowy, że u A. D. Maszynowe w A. skarżący nie był zatrudniony do 31 lipca 1992 roku (jak to zostało stwierdzone w prawomocnym wyroku sądu), tylko do dnia 30 kwietnia 1992 roku, to i tak J. K. udowodnił w toku postępowania, że pracował u prywatnych pracodawców w warunkach szczególnych na stanowisku dziewiarza szydełkarek **przez okres 10 lat 1 miesiąc i 26 dni**

W tym stanie rzeczy odwołujący udowodnił, że w spornych okresach czasu pracował co najmniej 15 lat w warunkach szczególnych (9 lat 5 miesięcy 27 dni w S. i 10 lat 1 miesiąc 26 dni u prywatnych właścicieli **tj. łącznie 19 lat 7 miesięcy 23 dni**).

Jedynie na marginesie należy zauważyć, że nawet gdyby uznać, że nie można zaliczyć odwołującemu do pracy w warunkach szczególnych jego zatrudnienia w S. w Wydziale Dzierżarni (z uwagi na częściowe wykonywanie czynności ślusarza remontowego w kantorku znajdującym się na hali produkcyjnej), to ten okres pracy wynosi 2 lata 1 miesiąc i 25 dni. A zatem jego ewentualne odjęcie nie wpływa w żaden sposób na rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie, gdyż J. K. i tak udowodnił ponad 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Na mocy art. 129 ust. 1 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Wnioskodawca złożył wniosek w dniu 29 kwietnia 2016 roku, zaś urodził się w dniu (...), a zatem prawo do emerytury należało wnioskodawcy przyznać od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożono wniosek.

Mając na uwadze wskazane okoliczności Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał prawo do świadczenia.

Zarządzenie: odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć ZUS z aktami rentowymi.